

Innehåll

Promemorians huvudsakliga innehåll	5
1 Promemorians lagförslag	7
1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.	7
1.2 Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsälj- ningslagen (2005:59)	9
1.3 Förslag till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846)	11
2 Ärendet	13
3 Formkraven vid handräckning för återtagande av vara	15
4 Avräkningen när konsumenten ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst	19
5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	25
6 Ekonomiska och andra konsekvenser	27

7	Författningskommentar	31
7.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.	31
7.2	Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)	32
7.3	Förslaget till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846)	36
Bilaga	Direktiv 2002/65/EG om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter	39

Promemorians huvudsakliga innehåll

När en vara säljs på avbetalning har näringsidkaren möjlighet att förbehålla sig rätten att återta varan, om betalning uteblir. Återtagandet kan ske genom Kronofogdemyndighetens försorg på ett förenklat sätt, om en särskild handling med vissa uppgifter om kreditköpet upprättats och undertecknats av parterna. I promemorian föreslås att de uppgifter som krävs för att näringsidkaren ska kunna återta varan genom handräckning även ska kunna dokumenteras elektroniskt. Dokumentet ska i sådana fall signeras av köparen med en avancerad elektronisk signatur. Uppgiftsskyldigheten anpassas till de informationskrav som gäller i samband med ingåendet av ett konsumentkreditavtal. Förslaget innebär att det blir lättare för parterna att ingå avbetalningsköp på distans.

I promemorian föreslås också vissa anpassningar av reglerna i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) om avräkningen mellan näringsidkaren och konsumenten när den senare utnyttjar sin ångerrätt enligt lagen i förhållande till en finansiell tjänst. Det tydliggörs att ersättningen till näringsidkaren ska stå i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt distansavtalet. Förslaget medför att en näringsidkare inte kan påräkna full ersättning för t.ex. en ansökningsavgift eller provision, trots att sådana kostnader normalt får anses vara hänförliga till tiden före utövandet av ångerrätten. Förslaget innebär att den svenska regleringen kommer att vara i linje med den som gäller i de flesta andra av EU:s medlemsstater.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2011.

1 Promemorians lagförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

Härigenom föreskrivs att 11 och 12 §§ lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Säljaren får hos *kronofogde-myndigheten* söka handräckning för *varans återtagande* under förutsättning att rörande avbetalningsköpet *har upprättats en av parterna underskriven handling, som innehåller förbehåll* om återtaganderätt *samt uppgift* om kontantpriset, kreditbeloppet, *kreditkostnaden, kredittiden*, kreditfordringen och *de tidpunkter* när betalning skall erläggas.

Föreslagen lydelse

11 §¹

Säljaren får hos *Kronofogde-myndigheten* söka handräckning för *att återta varan* under förutsättning att *det* rörande avbetalningsköpet *i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats uppgifter* om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, *kreditavtalets löptid*, kreditfordringen och *tidpunkterna* för betalning. *Dokumentet ska ha*

¹ Senaste lydelse 1981:802.

undertecknats av köparen eller signerats av denne med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

12 §²

Ansökan om handräckning *skall* göras skriftligen. Den *skall* innehålla uppgift om hur stor del av kreditfordringen som *utestår* obetald. Om säljaren gör anspråk på dröjsmålsränta eller, i fall då avtalet innehåller förbehåll som avses i 6 § andra stycket, ersättning för reparation eller annan åtgärd beträffande varan, *skall i ansökningsen också uppges* vad säljaren fordrar i den delen. *Vid ansökningsen skall* fogas styrkt *avskrift* av den *handling* som *anges* i 11 §.

Utsökningsavgift *skall* förskottas av sökanden, om Kronofogdemyndigheten begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.

I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om verkställighet i 16 kap. 11–12 a §§ utsökningsbalken.

Ansökan om handräckning *ska* göras skriftligen. Den *ska* innehålla uppgift om hur stor del av kreditfordringen som *är* obetald. Om säljaren gör anspråk på dröjsmålsränta eller, i fall då avtalet innehåller förbehåll som avses i 6 § andra stycket, ersättning för reparation eller annan åtgärd beträffande varan, *ska det också uppges i ansökan* vad säljaren fordrar i den delen. *Till ansökan ska* fogas *en* styrkt *kopia* av det *document* som *avses* i 11 §.

Utsökningsavgift *ska* förskottas av sökanden, om Kronofogdemyndigheten begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2011.

² Senaste lydelse 2006:693.

1.2 Förslag till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

Härigenom föreskrivs¹ att 3 kap. 2 och 11 §§ distans- och hemförsäljningslagen (2005:59) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §

Bestämmelserna om ångerrätt i 7–12 §§ gäller inte distansavtal om

1. finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiellt instrument och priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen,

2. deltagande i emission eller annan likartad aktivitet och priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden som sägs i punkten 1,

3. kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomt- rätt eller bostadsrätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

4. försäkring med en avtalad giltighetstid om en månad eller mindre.

3. kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomt- rätt eller bostadsrätt *eller liknande rätt* eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002, s. 16, Celex 32002L0065).

Bestämmelserna om ångerrätt gäller inte heller om båda parter på konsumentens begäran har fullgjort sina förpliktelser enligt distansavtalet.

11 §

Näringsidkaren får kräva att konsumenten betalar för den del av en finansiell tjänst som har tillhandahållits enligt distansavtalet. Näringsidkaren har också rätt till ersättning för skäliga kostnader för tjänsten för tiden före det att näringsidkaren tar emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträds men inte för tiden därefter.

Näringsidkaren har rätt till ersättning för den tjänst som har tillhandahållits enligt distansavtalet innan ångerrätten utövas. Ersättningen får inte överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet.

Näringsidkaren får inte kräva betalning enligt första stycket, om näringsidkaren

1. har underlåtit att lämna information enligt 3 § första stycket 8 om vad konsumenten kan komma att få betala vid utövande av ångerrätten, eller

2. utan begäran från konsumenten har påbörjat fullgörandet av avtalet innan ångerfristen har löpt ut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2011.

2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

1.3 Förslag till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846)

Härigenom föreskrivs att 43 § konsumentkreditlagen (2010:1846) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att *parterna har upprättat och skrivit under en handling om kreditköpet. Handlingen ska innehålla ett förbehåll om återtaganderätt samt uppgifter om kontantpriset, kreditbeloppet, kreditkostnaden, kreditavtalets löptid, kreditfordran och tidpunkter* för betalning.

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska

Föreslagen lydelse

43 §

Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att *det rörande kreditköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats* uppgifter om *förbehållet* om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordran och *tidpunkterna* för betalning. *Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller signerats av denne med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.*

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska

det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av *den handling* som *anges* i första stycket ska fogas till ansökan.

det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av *det dokument* som *avses* i första stycket ska fogas till ansökan.

Denna lag träder i kraft den 1 december 2011.

2 Ärendet

När Europaparlamentets och rådets direktiv om konsumentkreditavtal (konsumentkreditdirektivet)¹ genomfördes i svensk rätt avskaffades kravet på att ett kreditavtal ska ingås skriftligt och undertecknas eller signeras elektroniskt av konsumenten. I samband med genomförandet uppkom frågan om man skulle avskaffa kravet vid handräckning för återtagande av en vara att kreditgivaren kan uppvisa en av parterna upprättad och underskriven handling om kreditköpet, se 43 § konsumentkreditlagen (2010:1846) och 11 § lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. De överväganden som gjordes då kom inte att leda fram till några förslag om förändrade regler. Frågan behandlas i stället i denna promemoria.

En nyhet som genomförandet av konsumentkreditdirektivet föranledde var införandet av en rätt för konsumenten att ångra ett kreditavtal. Genomförandet väckte frågan om hur ångerrättens verkningar förhöll sig till motsvarande regelverk i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59). Det kunde konstateras att flertalet andra medlemsstater genomfört de bakomliggande direktivbestämmelserna om ångerrätten vid distansavtal om finansiella tjänster på ett något annorlunda sätt (bl.a. artikel 7.1 i EG-direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter², se bilaga 1). Den Europeiska kommissionen har också framfört

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102 EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s.66, Celex 32008L0048).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets

synpunkter på det svenska genomförandet (Ju2007/7229/L2). Kommissionen gör gällande att bestämmelsen i 3 kap. 11 § distans- och hemförsäljningslagen om avräkningen mellan näringsidkaren och konsumenten i samband med den senares utövande av ångerrätten inte är förenlig med direktivet och har inlett en process mot Sverige (Ju2009/8391/L2). Mot den bakgrunden föreslås i promemorian vissa ändringar i fråga om hur avräkningen ska göras när konsumenten ångrar sig.

I promemorian föreslås också att distans- och hemförsäljningslagens undantag för s.k. bostadskrediter lagtekniskt anpassas till sin motsvarighet i konsumentkreditlagen.

direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7EG och 98/27/EG (EGT L 271, 9.10.2002, s. 16, Celex 32002L0065).

3 Formkraven vid handräckning för återtagande av vara

Förslag: De uppgifter om ett avbetalningsköp som krävs för att säljaren ska kunna återta varan genom handräckning, om köparen inte betalar, ska även kunna dokumenteras elektroniskt. Dokumentet ska i sådana fall signeras av köparen med en avancerad elektronisk signatur.

Skälen för förslaget: Avbetalningsköp är ett sedan lång tid vanligt förekommande slag av köp. Genom att träffa överenskommelser om avbetalning kan köp genomföras som annars inte skulle ske, till nytta för både säljare och köpare. Avbetalningsköp medför dock vissa risker för parterna. För säljaren är risken att köparen inte fullgör sin betalningsskyldighet primär. Det är därför vanligt att säljaren i avtalet förbehåller sig rätten att återta varan, om köparen inte fullgör sin betalningsskyldighet. I konsumentkreditlagen (2010:1846) finns bestämmelser om avbetalningsköp, i lagen benämnda kreditköp. Dessa reglerar bl.a. kreditgivarens (dvs. i detta fall säljaren eller den säljaren överlåtit sina rättigheter enligt kreditköpsavtalet till) rätt att återta varan. Lagen innehåller också bestämmelser om ett förenklat handräckningsförfarande för återtagande av varan. Möjligheten att återta avbetalningsgods genom detta förenklade handräckningsförfarande bidrar i hög grad till att återtagandeförbehåll betraktas som en för kreditgivarna förhållandevis attraktiv säkerhetsform.

För att kunna beviljas handräckning enligt dessa regler måste kreditgivaren uppvisa en av parterna upprättad och underskriven handling om kreditköpet. Handlingen, som ska ha upprättats i samband med köpet för att trygga säljarens rätt till betalning, ska innehålla ett förbehåll om återtaganderätt samt vissa särskilt angivna uppgifter rörande kreditköpet (se 38 och 43 §§ konsumentkreditlagen). En motsvarande reglering finns i 11 § lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. Dessa krav möjliggör för Kronofogdemyndigheten att bedöma att det är uppenbart att förutsättningarna för handräckning föreligger (jfr 44 § respektive 13 § i nyss angivna lagar). Men bakom formkravet ligger också den tanken att det är önskvärt att handlingen innehåller de för köparen viktigaste momenten i avtalet (se prop. 1976/77:123 s. 185).

Den nya konsumentkreditlagen uppställer inte, till skillnad från äldre rätt, något krav på att ett kreditavtal ska vara skriftligt och undertecknas eller signeras elektroniskt av konsumenten. Däremot innehåller lagen ett krav på dokumentation av avtalet och vissa särskilt angivna uppgifter. Konsumenten ska utan kostnad få en kopia av dokumentet, som kan lämnas elektroniskt (se 14 § konsumentkreditlagen). Dessa krav tillgodoser det konsumentskyddsintresse som det tidigare skriftlighetskravet avsåg att uppfylla. Inte heller lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl. innehåller något formkrav för avtalet.

Avskaffandet av kraven på skriftlighet och undertecknande för ingåendet av konsumentkreditavtal gör att det blir enklare att träffa avtal om konsumentkredit på distans. Det nuvarande formkravet vid handräckning för återtagande av en vara leder dock i praktiken till att det inte finns samma möjlighet att träffa avtal om avbetalningsköp på distans. Formkravet innebär nämligen att parterna måste upprätta en underskriven handling rörande avbetalningsköpet, med penna på papper, vilket utesluter att dokumentet upprättas elektroniskt (se bl.a. prop. 2001/02:150 s. 81).

För att underlätta för parterna att ingå avbetalningsköp på distans, bör de nuvarande formkraven i samband med handräck-

ning för återtagande av en vara ersätts med en ordning som möjliggör att det erforderliga dokumentet upprättas elektroniskt. Kraven bör utformas med tanke på att det nu aktuella handräkningsförfarandet endast är avsett för klara fall. Även fortsättningsvis bör tillförsäkras att Kronofogdemyndigheten får tillgång till de uppgifter som krävs för att enkelt kunna avgöra om det är uppenbart att förutsättningarna för handräkning föreligger. Av konsumentskyddsskäl bör formkraven också garantera att köparen får varaktig tillgång till uppgifter om de viktigaste momenten i kreditköpsavtalet. Om uppgifterna inte lämnas i en handling, bör det därför krävas att de i stället lämnas i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen. Vidare bör det krävas att köparen, för det fall det i en distansavtalssituation inte är ändamålsenligt med underskrift på papper, har bekräftat sina åtaganden genom en elektronisk signatur. Ett sådant krav får bedömas vara en erforderlig rättssäkerhetsgaranti när det, som här, kan bli fråga om verkställighet mot en enskild utan föregående dom, utslag eller annan särskild exekutionstitel. Dokumentationskraven syftar till att klargöra avtalets innebörd i nu aktuellt avseende för den mot vilken handräkning söks, dvs. köparen. Det finns inte samma behov av att kräva en underskrift eller elektronisk signatur även av kreditgivaren. En sådan lösning underlättar också den praktiska hanteringen.

När det gäller frågan om vilka krav som bör ställas på den elektroniska signaturen bör utgångspunkten nu, liksom i andra motsvarande sammanhang, vara att signaturen ska vara både säker och lättanvänd. Lagen bör också ge tydligt besked om vilka signaturer som kan användas. Lagen bör därför hänvisa till en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer som alternativet till egenhändigt undertecknande. Därigenom ställs ett rimligt kvalitetskrav på signaturens säkerhet i allmänna termer och anknyts till ett etablerat begrepp, samtidigt som en hämmande lösning till en viss teknik undviks (se prop. 2001/02:150 s. 84 f.).

Flertalet av de e-legitimationer som för närvarande finns allmänt tillgängliga erbjuder i dag möjligheter till underskrifter som uppfyller kraven för avancerade elektroniska signaturer. Därmed synes det finnas goda förutsättningar för att köpare och säljare i praktiken kommer att kunna använda sig av elektronisk dokumentation.

De nuvarande kraven på vilka uppgifter som dokumentet ska innehålla får i huvudsak anses ändamålsenliga. I syfte att ytterligare förenkla hanteringen bör dock kravet på angivande av kreditkostnaden slopas. Kreditkostnaden erhålls om man från kreditfordran drar av kreditbeloppet, uppgifter som båda ska anges i dokumentet. Därmed framstår ett krav på ett särskilt angivande av kreditkostnaden som tämligen överflödigt. Med en sådan förenkling anpassas också informationskraven till de motsvarande krav som i konsumentförhållanden uppställs i samband med kreditavtalets ingående (se 14 § konsumentkreditlagen).

Motsvarande ändringar bör göras även i lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

Förslaget gör det alltså möjligt för kreditgivaren att inom ramen för en sammanhållen process i samband med kreditköpsavtalets ingående fullgöra dokumentationskraven elektroniskt både i förhållande till kreditavtalet som sådant och till ett eventuellt kommande handräckningsförfarande. Det medför en viss administrativ förenkling för de berörda näringsidkarna, inte minst för de små och medelstora företagen som kan ha svårare att hantera divergerande formkrav.

För närvarande saknas möjlighet att ge in en ansökan om handräckning elektroniskt till Kronofogdemyndigheten. Har dokumentet upprättats och signerats elektroniskt, får alltså kreditgivaren framställa en kopia av dokumentet i pappersform och foga denna till sin ansökan. På motsvarande sätt som i fråga om kopior av pappershandlingar bör kreditgivaren åläggas att intyga kopians överensstämmelse med det elektroniska originalet och signaturen.

4 Avräkningen när konsumenten ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst

Förslag: När konsumenten ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst, har näringsidkaren rätt till ersättning från konsumenten för den tillhandahållna tjänsten. Den begärda ersättningen ska dock stå i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet. Kostnader som konsumenten betalat, t.ex. ansökningsavgifter eller provision, ska alltså proportioneras.

Distans- och hemförsäljningslagens undantag från ångerrätten för bostadskrediter ska anpassas till den motsvarande regleringen i konsumentkreditlagen.

Skälen för förslaget

Avräkningen vid utövande av ångerrätten

Om konsumenten ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst, får näringsidkaren enligt 3 kap. 11 § första stycket distans- och hemförsäljningslagen kräva att konsumenten betalar för den del av tjänsten som har tillhandahållits enligt distansavtalet. Näringsidkaren har, enligt andra meningen samma lagrum, också rätt till ersättning för skäliga kostnader för tjänsten för tiden före det att

näringsidkaren tar emot konsumentens meddelande om att avtalet frånträds men inte för tiden därefter. Av förarbetena framgår att det senare är avsett att ta sikte på dels kostnader som uppstått i samband med avtalets ingående, såsom uppläggnings- eller ansökningsavgifter, dels rena utlägg, t.ex. om näringsidkaren ombesörjt en ansökan om inteckning eller lagfart för konsumentens räkning. I den mån sådana kostnader är skäligen ersättningsgilla fullt ut (se prop. 2004/05:13 s. 62 f och 164 f.).

Bestämmelserna är avsedda genomföra artikel 7.1 i EG-direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster. Enligt direktivregeln kan konsumenten endast åläggas att betala för den tjänst som näringsidkaren i enlighet med distansavtalet faktiskt har tillhandahållit. Beloppet får vidare inte överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den redan tillhandahållna tjänsten, jämförd med samtliga prestationer som föreskrivs i avtalet.

Europeiska kommissionen har gjort gällande att det svenska genomförandet är felaktigt. I ett motiverat yttrande anför man att direktivregeln inte ger utrymme för någon annan ersättning än en betalning för den tjänst som faktiskt har tillhandahållits och att ordet "också" i den svenska bestämmelsen ger intryck av att ersättningen för skäligen kostnader är en separat, ytterligare grund för ersättning. Enligt kommissionen uppnår det svenska genomförandet, i vart fall, inte den klarhet och precision som i praxis har krävts för att uppfylla kraven på rättslig säkerhet. Det som får uppfattas vara kärnan i den kritik som framförs från kommissionen är att avräkningsregeln ger utrymme för att vissa initiala moment i näringsidkarens prestation kan ersättas fullt ut och inte i proportion till den del av avtalstiden som förflutit när ångerrätten utövas.

Det ställningstagande som gjordes i samband med genomförandet förefaller alltjämt vara befogat. Tillhandahållandet av t.ex. en kredit- eller försäkringstjänst innehåller ofrånkomligen även andra element än själva utbetalningen av lånet eller åtagandet av ett visst försäkringsansvar. En kreditgivare måste, både till följd av krav i lagstiftningen och av marknadsmässiga skäl, normalt göra vissa kontroller för att kunna bedöma kredittagarens

möjligheter att återbetala krediten. På motsvarande sätt måste ett försäkringsbolag, för att kunna bedöma om försäkringen ska meddelas och för att avgöra premienivån, initialt göra en bedömning av försäkringstagaren och risken i det aktuella fallet. Dessa moment kan sägas utgöra delar av den finansiella tjänsten som regelmässigt har tillhandahållits när konsumenten utövar sin ångerrätt. Som uttalas i förarbetena förefaller en full kostnadsersättning för denna slags initiala delmoment, liksom för direkta utlägg, i och för sig kunna rymmas inom direktivregelns ordalydelse.

Samtidigt bör beaktas att flertalet medlemsstater, inklusive våra nordiska grannländer, förefaller ha utformat den nationella genomföranderegeln på ett något annorlunda sätt och närmare i anslutning till ordalydelsen i direktivet. Varken i Danmark eller Finland medger de nationella avräkningsreglerna full ersättning för initiala delmoment eller utlägg som gjorts före ångerrättens utövande. I stället sker en proportionering även av sådana kostnader. Intresset av ett likformigt och enhetligt nationellt genomförande inom EU och nordisk rättslikhet talar därför för att den svenska avräkningsregeln bör anpassas. En sådan justering torde även minska betydelsen av hur näringsidkaren väljer att prissätta sin tjänst – genom att ta ut initiala avgifter eller debitera en högre löpande avgift – vilket allmänt sett förefaller positivt.

I samma riktning talar även den senare rättsutvecklingen inom EU när det gäller ångerrättens utformning. Sin troligen största praktiska betydelse har distans- och hemförsäljningslagens avräkningsregel haft när det gäller möjligheterna att återkräva uppläggningsavgifter för konsumentkrediter. För distansavtal om konsumentkrediter gäller dock numera, i stället för direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster, konsumentkreditdirektivets regler om ångerrätt, (artikel 14.5 i konsumentkreditdirektivet). Enligt dessa regler, vilka har genomförts genom 21–25 §§ konsumentkreditlagen, får kreditgivaren endast tillgodoräkna sig ersättning för upplupen ränta på kreditbeloppet för den tid som konsumenten utnyttjat krediten. Eventuella uppläggningskostnader som konsumenten betalat ska alltså åter-

betalas. Om kreditgivaren med anledning av kreditavtalet undantagsvis har betalat en avgift till det allmänna som inte återbetalas, får kreditgivaren dock tillgodoräkna sig ersättning för detta utlägg (se 24 §). För de övriga finansiella tjänster som alljämt omfattas av avräkningsreglerna i distans- och hemförsäljningslagen torde en anpassning till direktivregeln bara få en begränsad påverkan på balansen mellan näringsidkarens och konsumentens intresse.

Avräkningsregeln i 3 kap. 11 § distans- och hemförsäljningslagen bör alltså anpassas. Av bestämmelsen bör framgå att ersättningen till näringsidkaren ska stå i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet och således i princip utesluta en full kostnadsersättning av sådana kostnader som uppstått i samband med avtalets ingående.

Undantaget från ångerrätten för bostadskrediter bör anpassas

Distans- och hemförsäljningslagens regler om ångerrätt gäller inte distansavtal om kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet (3 kap. 2 § första stycket 3). Undantaget motiveras huvudsakligen med att en ångerrätt skulle kunna få negativa konsekvenser på denna del av kreditmarknaden och baseras på ett fakultativt undantag i det bakomliggande EG-direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter (se artikel 6.3 b) i direktivet och prop. 2004/05:13 s. 68).

Även konsumentkreditlagen innehåller ett motsvarande undantag från bl.a. reglerna om ångerrätt för bostadskrediter. Undantagets lydelse är i det närmaste identisk med sin motsvarighet i distans- och hemförsäljningslagen, dock med tillägget ”eller liknande rätt”. Enligt förarbetena har tillägget gjorts för att täcka in övriga slags hypotekskrediter, t.ex. lån med säkerhet i andel i bostadsförening (se t.ex. 4 § fjärde stycket och prop. 2009/10:242 s. 89).

Formuleringen av undantaget i distans- och hemförsäljningslagen bör lagtekniskt anpassas till den mer heltäckande lydelsen i konsumentkreditlagen. Därmed säkerställs att alla i praktiken förekommande slag av bostadshypotekskrediter, även t.ex. lån med säkerhet i andel i bostadsförening, tydligt undantas från ångerrätten också enligt distans- och hemförsäljningslagen.

Det bakomliggande EG-direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter sätter inte några hinder i vägen för en sådan anpassning.

5 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 december 2011. De nya bestämmelserna i distans- och hemförsäljningslagen ska vara tillämpliga enbart på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet.

Skälen för förslaget: Med hänsyn till behovet av att anpassa avräkningsregeln i distans- och hemförsäljningslagen till genomförandet i andra medlemsstater i EU bör lagändringarna i denna del träda i kraft så snart som möjligt. Det finns inget som hindrar att ikraftträdandet av övriga lagförslag följer samma tidplan. Förslaget är därför att samtliga lagändringar ska träda i kraft den 1 december 2011.

För att balansen i redan ingångna avtal inte ska påverkas retroaktivt bör, i enlighet med allmänna principer på kontraktsrättens område, de nya reglerna om ångerrätten i distans- och hemförsäljningslagen bli tillämpliga enbart på avtal som har ingåtts efter ikraftträdandet. I förtydligande syfte bör det ges en särskild övergångsbestämmelse om detta.

De föreslagna formkraven vid en avbetalningssäljares ansökan om handräckning för återtagande av en vara innefattar en viss förenkling jämfört med gällande rätt. Kraven bör utformas så att ansökningar om handräckning som upprättats i enlighet med dokumentationskraven i äldre rätt även kommer att uppfylla

dem. Det behövs därför ingen särskild övergångsreglering i denna del.

6 Ekonomiska och andra konsekvenser

Bedömning: Förslaget att det dokument som krävs för att möjligheten till handräckning ska stå öppen för en avbetalningssäljare ska kunna upprättas elektroniskt kommer att medföra en viss administrativ förenkling för denna grupp av näringsidkare utan att konsumentskyddet påverkas negativt.

De föreslagna reglerna om avräkningen mellan näringsidkaren och konsumenten när den senare ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst kommer att medföra en marginell förskjutning av balansen mellan parterna, till konsumentens förmån. Kostnadsökningen för näringsidkarna bör emellertid bli näst intill försumbar.

Konsekvenserna för det allmänna bör bli mycket begränsade.

Skälen för bedömningen: Förslaget att möjliggöra en elektronisk dokumentation i samband med handräckning för återtagande av en vara som sålts på avbetalning är inte direkt kopplat till konsumentkreditdirektivets innehåll eller annars påkallat med hänsyn till de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till den Europeiska unionen. Syftet är i stället främst att underlätta möjligheterna för parterna att ingå avbetalningsköp på distans.

Avbetalningsköp är ett sedan lång tid vanligt förekommande slag av köp som i vissa branscher, t.ex. fordonsmarknaden, står för en ansevärd del av omsättningen. Förslaget innebär en viss förenkling för såväl säljare som köpare och kan förväntas med-

föra att det blir lättare att ingå avbetalningsköp på distans. Eftersom dokumentationen ska ske i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen och därtill vara undertecknad eller elektroniskt signerad av denne, bedöms regleringen inte heller medföra några nackdelar från konsumentskyddssynpunkt.

De företag som främst kommer att beröras av förslaget är den grupp näringsidkare som säljer kapitalvaror på avbetalning samt de kreditgivare hos vilka säljaren kan ha diskonterat sina avbetalningskontrakt. Till följd av förslaget kommer denna grupp näringsidkare att kunna uppställa och vidmakthålla förbehåll om återtagande av varan utan att behöva upprätta underskrivna handlingar i pappersform. De kommer därmed ha möjlighet att fullgöra samtliga dokumentationskrav elektroniskt i samband med kreditavtalets ingående. Förslaget medför således en viss administrativ förenkling och en därmed förknippad kostnadsbesparing för denna grupp av näringsidkare.

Under arbetet med promemorian har kontakt tagits med Tillväxtverket för att erhålla verkets synpunkter rörande de närmare konsekvenserna för berörda näringsidkare. Enligt verket är det svårt att mer exakt beräkna omfattningen av den administrativa förenkling som förslaget kan leda till för de berörda företagen. Verket har inte heller bedömt det vara möjligt att uppskatta den därmed sammanhängande kostnadsbesparingen till visst belopp.

Förslaget om en förändrad avräkning mellan näringsidkaren och konsumenten när den senare ångrar ett distansavtal om en finansiell tjänst är främst motiverat av det förhållandet att flertalet andra medlemsstater i EU har genomfört den ifrågavarande direktivregeln på ett något annorlunda sätt.

Den föreslagna ordningen medför att näringsidkarens möjlighet att få full ersättning för vissa kostnader, t.ex. för ett inledande delmoment, i princip försvinner. Förslaget innebär därmed en viss förskjutning av balansen mellan parterna, till konsumentens förmån. Samtidigt har den aktuella avräkningsregeln numera ett ganska begränsat tillämpningsområde. Sin största sakliga betydelse torde regeln ha haft när det gäller möjligheten att få ersätt-

ning för uppläggningskostnader för konsumentkrediter. Efter konsumentkreditdirektivets genomförande regleras dock verkningarna av ångerrätten vid distansavtal om konsumentkredit inte längre av distans- och hemförsäljningslagens avräkningsregel utan av motsvarande regelverk i konsumentkreditlagen.

De övriga finansiella tjänster som däremot berörs av den justerade avräkningsregeln i distans- och hemförsäljningslagen utgörs av t.ex. försäkrings-, betal- och kontotjänster. För de försäkringsbolag, banker och andra näringsidkare som tillhandahåller denna slags finansiella tjänster kommer förslaget att medföra en viss kostnadsökning. Denna kan dock bedömas bli högst begränsad. Endast i ett förhållandevis ringa antal fall blir över huvud taget fråga om att utöva ångerrätten och de ansökningsavgifter och liknande som berörs av justeringen rör normalt ganska obetydliga belopp, om de alls förekommer.

Vidare gäller att en större rättslikhet inom norden och en ökad anpassning till genomförandet i andra medlemsstater i EU i allmänhet leder till minskad administration, lägre kostnader och därmed förbättrade konkurrensvillkor för svenska företag som verkar internationellt.

Inget av förslagen medför några beaktansvärda konsekvenser för det allmänna. De föreslagna dokumentationskraven vid handräckning för återtagande av avbetalningsgods syftar, precis som nuvarande krav, främst till att klargöra de åtaganden som gjorts av den mot vilken handräckning söks, dvs. köparen. Det bibehållna kravet på varaktig dokumentation av förbehållet om återtaganderätt och de viktigaste uppgifterna rörande kreditköpet innebär att Kronofogdemyndigheten även fortsättningsvis kommer att ha tillgång till de uppgifter som krävs för sin prövning i ett ärende om handräckning enligt konsumentkreditlagen eller lagen om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.

Handräckning

11 § Säljaren får hos *Kronofogdemyndigheten* söka handräckning för att återta varan under förutsättning att det rörande avbetalningsköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats uppgifter om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordringen och tidpunkterna för betalning. Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller signerats av denne med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.

Paragrafen anger de grundläggande formella förutsättningarna för att säljaren ska få söka handräckning för att återta en vara som har sålts med ett förbehåll om återtagande. Ändringarna medför att formkraven ändras så att uppgifterna rörande avbetalningsköpet kan dokumenteras elektroniskt och att uppgiftsskyldigheten anpassas till regleringen i konsumentkreditlagen (2010:1846).

I sakligt hänseende överensstämmer paragrafen med 43 § första stycket konsumentkreditlagen. För en kommentar hänvisas därför till författningskommentaren till denna bestämmelse. Övervägandena finns i avsnitt 3.

12 § Ansökan om handräckning *ska* göras skriftligen. Den *ska* innehålla uppgift om hur stor del av kreditfordringen som *är* obetald. Om säljaren gör anspråk på dröjsmålsränta eller, i fall då avtalet innehåller förbehåll som avses i 6 § andra stycket, ersättning för reparation eller annan åtgärd beträffande varan, *ska det också uppges i ansökan* vad säljaren fordrar i den delen. *Till ansökan ska fogas en styrkt kopia av det dokument som avses i 11 §.*

Utsökningsavgift *ska* förskottas av sökanden, om Kronofogdemyndigheten begär det. Betalas inte förskott inom förelagd tid, får handräckningen inställas.

I fråga om handräckning enligt denna lag tillämpas bestämmelserna om verkställighet i 16 kap. 11–12 a §§ utsökningsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser rörande bl.a. innehållet i en ansökan om handräckning för att återta en vara som sålts med återtagandeförbehåll. Övervägandena finns i avsnitt 3.

I *första styckets sista mening* görs en följdändring till ändringen i 11 §. För en kommentar hänvisas till författningskommentaren till 43 § andra stycket konsumentkreditlagen, vars sakliga innebörd överensstämmer med denna bestämmelse.

7.2 Förslaget till lag om ändring i distans- och hemförsäljningslagen (2005:59)

3 kap. Distansavtal om finansiella tjänster och finansiella instrument

2 § Bestämmelserna om ångerrätt i 7–12 §§ gäller inte distansavtal om

1. finansiell tjänst eller överlåtelse av finansiellt instrument och priset beror på sådana svängningar på finansmarknaden som näringsidkaren inte kan påverka och som kan inträffa under ångerfristen,

2. deltagande i emission eller annan likartad aktivitet och priset för den rättighet som aktiviteten avser efter teckningstidens utgång kommer att bero på sådana svängningar på finansmarknaden som sägs i punkten 1,

3. kredit som är förenad med panträtt i fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt *eller liknande rätt* eller som är förenad med motsvarande rätt i byggnad som inte hör till fastighet, eller

4. försäkring med en avtalad giltighetstid om en månad eller mindre.

Bestämmelserna om ångerrätt gäller inte heller om båda parter på konsumentens begäran har fullgjort sina förpliktelser enligt distansavtalet.

Paragrafen innehåller vissa undantag från bestämmelserna om ångerrätt i 3 kap. 7–12 §§. Undantagen har stöd i artikel 6.2 och 6.3 i EG-direktivet (2002/65/EG) om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter. Övervägandena finns i avsnitt 4.

Genom tillägget av orden ”*eller liknande rätt*” i *första stycket punkten 3* anpassas det aktuella undantaget till den motsvarande bestämmelsen i 4 § fjärde stycket konsumentkreditlagen. Härigenom klargörs att undantaget omfattar även andra slags bostadshypotekskrediter än dem som nämns uttryckligen, t.ex. lån med säkerhet i andel i bostadsförening.

11 § Näringsidkaren *har rätt till ersättning* för den tjänst som har tillhandahållits enligt distansavtalet *innan ångerrätten utövas. Ersättningen får inte överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet.*

Näringsidkaren får inte kräva betalning enligt första stycket, om näringsidkaren

1. har underlåtit att lämna information enligt 3 § första stycket 8 om vad konsumenten kan komma att få betala vid utövande av ångerrätten, eller

2. utan begäran från konsumenten har påbörjat fullgörandet av avtalet innan ångerfristen har löpt ut.

Paragrafen innehåller bestämmelser om näringsidkarens rätt till ersättning när konsumenten utövar sin ångerrätt. Den genomför artikel 7.1 och 7.3 i EG-direktivet om distansförsäljning av finan-

siella tjänster till konsumenter. Paragrafen är bara tillämplig i fall då konsumenten utövar sin ångerrätt i förhållande till en annan finansiell tjänst än en kredit (se 3 kap. 13 § distans- och hemförsäljningslagen, 21–25 §§ konsumentkreditlagen och prop. 2009/10:242 s. 68). Övervägandena finns i avsnitt 4.

I *första stycket första meningen* anges den grundläggande rätten för näringsidkaren att erhålla ersättning för den tjänst som har tillhandahållits när konsumenten utövar sin ångerrätt. Ändringen görs som en konsekvens av ändringen i styckets andra mening, där näringsidkarens ersättningsmöjlighet numera preciseras, samt i syfte att klargöra att ersättningsanspråket måste vara hänförligt till tiden innan ångerrätten utövas.

Regleringen i *första stycket andra meningen* innebär att rätten till ersättning gäller för den del av den finansiella tjänsten som har tillhandahållits enligt avtalet. Uttrycket tillhandahållits innebär att näringsidkaren bara har rätt till ersättning för sådana moment av den avtalade tjänsten som faktiskt har utförts. Rätten till ersättning är däremot oberoende av om konsumenten har utnyttjat den tillhandahållna tjänsten eller inte (se prop. 2004/05:13 s. 164).

I bestämmelsen sägs att den begärda ersättningen inte får överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den tillhandahållna tjänsten, jämförd med den fullständiga tjänsten enligt avtalet.

Beträffande finansiella tjänster av viss varaktighet, t.ex. försäkrings-, bankkorts- och kontoavtal, innebär detta att ersättningen får fastställas som en procentuell andel av totalpriset för hela tjänsten. Vägledande för andelsbestämningen bör, liksom tidigare, vara hur stor del av den tilltänkta avtalstiden som tjänsten har tillhandahållits innan ångerrätten utövas. Normalt bör det handla om en kortare tidsperiod än 14 dagar, men tiden kan ha blivit förlängd till följd av att näringsidkaren har brustit i sin informationsskyldighet (jfr 3 kap. 7–8 §§). Totalpriset för tjänsten innefattar dels sådana avgifter som är direkt hänförliga till tjänstens varaktighet, t.ex. riskpremien för ett försäkringskydd, dels olika ansöknings- och andra engångsavgifter samt

årsavgifter och liknande. Också sådana kostnader och avgifter som är hänförliga till delmoment som utförts i samband med ingåendet av avtalet och före utövandet av ångerrätten, ska alltså proportioneras. Det innebär att även t.ex. ansökningsavgifter och provision eller en värdering i samband med ingåendet av ett försäkringsavtal bara ersätts enligt det andelstal som har kunnat beräknas i det aktuella fallet.

Någon ångerrätt gäller normalt inte för finansiella tjänster som rör avtal om enskilda transaktioner eller flera specifika transaktioner (se 3 kap. 2 §). I vissa undantagsfall, t.ex. avtal gällande särskilt angivna uppdrag om betalningsförmedling eller överföring, finns dock en ångerrätt för konsumenten som kan aktualisera en tillämpning av förevarande bestämmelse. I dessa fall kan priset ofta utan större svårighet fördelas på de enskilda transaktionerna och näringsidkaren får då tillgodoräkna sig ersättning för den eller de transaktioner som har utförts när ångerrätten utövas. Eventuella kostnader och avgifter som kan hänföras till ingåendet av avtalet, såsom en ansökningsavgift, får proportioneras. Om alla de transaktioner som avtalet avser har fullgjorts, föreligger ingen ångerrätt över huvud taget (se 3 kap. 2 § andra stycket och prop. 2004/05:13 s. 70 f.).

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 december 2011.
2. I fråga om avtal som har ingåtts före ikraftträdandet gäller äldre bestämmelser.

Enligt *punkten 1* träder de nya bestämmelserna i kraft den 1 december 2011.

Enligt *punkten 2* tillämpas, i enlighet med allmänna principer inom kontraktsrätten, äldre bestämmelser på avtal som har ingåtts före ikraftträdandet. Såväl det nya anpassade undantaget från ångerrätten enligt 3 kap. 2 § som den nya avräkningsregeln i

3 kap. 11 § tillämpas således enbart i förhållande till distansavtal som har ingåtts efter ikraftträdandet.

7.3 Förslaget till lag om ändring i konsumentkreditlagen (2010:1846)

Handräckning för återtagande av vara, m.m.

43 § Kreditgivaren får hos Kronofogdemyndigheten söka handräckning för att återta varan under förutsättning att *det rörande kreditköpet i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen har dokumenterats* uppgifter om förbehållet om återtaganderätt, kontantpriset, kreditbeloppet, kreditavtalets löptid, kreditfordran och *tidpunkterna* för betalning. *Dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller signerats av denne med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer.*

En ansökan om handräckning ska göras skriftligen. Det ska anges i ansökan hur stor del av kreditfordran som är obetald. Om kreditgivaren gör anspråk på dröjsmålsränta, ska det också uppges i ansökan vad kreditgivaren fordrar i den delen. En styrkt kopia av *det dokument som avses* i första stycket ska fogas till ansökan.

Paragrafen reglerar kreditgivarens möjlighet att söka handräckning enligt det förenklade förfarande som lagen erbjuder för att återta en vara som har sålts med återtagandeförbehåll. Paragrafen ändras i syfte att möjliggöra en elektronisk dokumentation samt anpassa uppgiftsskyldigheten till vad som gäller i samband med ingåendet av ett konsumentkreditavtal (se 14 §). Övervägandena finns i avsnitt 3.

I *första stycket* anges de grundläggande formella förutsättningarna för att möjligheten till handräckning ska stå öppen för kreditgivaren. För detta krävs att vissa särskilt angivna uppgifter rörande kreditköpet, bl.a. förbehållet om återtaganderätt, har dokumenterats i en handling eller i någon annan läsbar och

varaktig form som är tillgänglig för köparen. Med handling avses ett pappersdokument. Innebörden av ”läsbar och varaktig form som är tillgänglig för köparen” är densamma här som i 8 och 14 §§ samt i 2 kap. 7 § distans- och hemförsäljningslagen (2005:59). För en kommentar hänvisas därför till förarbetena till dessa bestämmelser (se prop. 2009/10:242 s. 97 och prop. 2004/05:13 s. 44 f och 135). Uppgifterna ska dokumenteras särskilt, dvs. säljaren kan inte hänvisa till att uppgifterna lämnats t.ex. i kreditköpsavtalet eller tillsammans med annan information.

I uppräknningen av nödvändiga uppgifter görs den ändringen att kreditkostnaden utgår samt vissa justeringar av redaktionellt slag. Därmed uppnås en anpassning till de informationskrav som uppställs i samband med kreditavtalets ingående (se 14 §). Kreditkostnaden framgår också indirekt av de uppgifter som lämnas, eftersom den erhålls om man från kreditfordran drar av kreditbeloppet (jfr definitionerna i 2 §).

Vidare görs den ändringen att dokumentet ska ha undertecknats av köparen eller signerats av denne med en sådan avancerad elektronisk signatur som avses i 2 § lagen (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer. Med avancerad elektronisk signatur avses en elektronisk signatur som är knuten uteslutande till en undertecknare och som gör det möjligt att identifiera denne. En avancerad elektronisk signatur ska vara skapad med hjälpmedel som endast undertecknaren kontrollerar och den ska vara knuten till andra elektroniska data på ett sådant sätt att förvanskningar av dessa data kan upptäckas (jfr definitionen i 2 § i den nyss angivna lagen). För en närmare kommentar till begreppet hänvisas till den angivna lagens förarbeten (se prop. 1999/00:117 s. 70).

Ändringen i *andra stycket* görs som en konsekvens av ändringen i första stycket och innebär att kreditgivaren till sin ansökan om handräckning ska bifoga en styrkt kopia av det dokument som avses i första stycket. Kronofogdemyndigheten saknar för närvarande möjlighet att ta emot ansökningar på elektronisk väg. Om dokumentet har elektronisk form, kan kredit-

givaren fullgöra kravet genom att till ansökan foga en utskrift av dokumentationen på vilken han intygar kopians överensstämmelse med det elektroniska originalet och signaturen.

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2002/65/EG

av den 23 september 2002

om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 47.2 samt artiklarna 55 och 95 i detta,

med beaktande av kommissionens förslag ⁽¹⁾,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽²⁾,

i enlighet med förfarandet i artikel 251 i fördraget ⁽³⁾, och

av följande skäl:

- (1) Åtgärder bör vidtas för att inom ramen för förverkligandet av den inre marknads mål gradvis befästa denna marknad. Dessa åtgärder bör även bidra till en hög konsumentskydds nivå, i enlighet med artiklarna 95 och 153 i fördraget.
- (2) Såväl för konsumenter som för leverantörer av finansiella tjänster kommer distansförsäljning av finansiella tjänster att utgöra ett av de främsta konkreta resultaten av den inre marknads fullbordan.
- (3) Inom ramen för den inre marknaden ligger det i konsumenternas intresse att utan åtskillnad kunna få tillgång till ett så stort utbud som möjligt av de finansiella tjänster som är tillgängliga i gemenskapen, så att de kan välja dem som bäst passar deras behov. För att säkerställa konsumenternas väsentliga rätt till valfrihet krävs en hög konsumentskydds nivå, så att konsumenternas förtroende för distansförsäljning ökar.
- (4) För att den inre marknaden skall fungera väl, är det viktigt att konsumenterna kan förhandla fram och ingå avtal med en leverantör som är etablerad i andra medlemsstater, oavsett om leverantören även är etablerad i den medlemsstat där konsumenten är bosatt eller inte.
- (5) Finansiella tjänster är till följd av deras immateriella karaktär särskilt lämpade för distansförsäljning. Inrättandet av en rättslig ram för distansförsäljning av

finansiella tjänster bör därför öka konsumenternas förtroende för användning av ny teknik för distansförsäljning av finansiella tjänster, till exempel elektronisk handel.

- (6) Detta direktiv bör tillämpas i enlighet med fördraget och sekundärrätten, inklusive direktiv 2000/31/EG ⁽⁴⁾ om elektronisk handel, vilket endast är tillämpligt på de transaktioner som omfattas av det direktivet.
- (7) Syftet med detta direktiv är att uppnå ovannämnda mål utan att det påverkar tillämpningen av den gemenskapslagstiftning eller nationella lagstiftning som reglerar friheten att tillhandahålla tjänster eller i förekommande fall medlemsstatens kontroll och/eller medlemsstaternas system för auktorisation eller tillsyn om detta är förenligt med gemenskapslagstiftningen.
- (8) Detta direktiv, och i synnerhet de bestämmelser som rör information om klausuler i avtalet om vilken lag som skall tillämpas på avtalet och/eller vilken domstol som är behörig, påverkar inte tillämpningen på distansförsäljning av finansiella tjänster av rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttsens område ⁽⁵⁾ eller 1980 års Romkonvention om tillämplig lag för avtalsförpliktelser.
- (9) För att uppnå målen i handlingsplanen för finansiella tjänster krävs det en ännu högre nivå av konsumentskyddet inom vissa områden. Detta innebär större konvergens, bland annat beträffande icke harmoniserade kollektiva investeringsfonder, uppföranderegler för investeringstjänster och konsumentkrediter. I avvaktan på att en sådan konvergens uppnås bör konsumentskyddet vidmakthållas på en hög nivå.
- (10) I Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal ⁽⁶⁾ fastställs de viktigaste bestämmelserna för sådana distansavtal om varor eller tjänster som ingås mellan en leverantör och en konsument. Finansiella tjänster omfattas emellertid inte av ovannämnda direktiv.

⁽¹⁾ EGT C 385, 11.12.1998, s. 10 och EGT C 177 E, 27.6.2000, s. 21.

⁽²⁾ EGT C 169, 16.6.1999, s. 43.

⁽³⁾ Europaparlamentets yttrande av den 5 maj 1999 (EGT C 279, 1.10.1999, s. 207), rådets gemensamma ståndpunkt av den 19 december 2001 (EGT C 58 E, 5.3.2002, s. 32) och Europaparlamentets beslut av den 14 maj 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT). Rådets beslut av den 26 juni 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

⁽⁴⁾ EGT L 178, 17.7.2000, s. 1.

⁽⁵⁾ EGT L 12, 16.1.2001, s. 1.

⁽⁶⁾ EGT L 144, 4.6.1997, s. 19.

- (11) Inom ramen för sin undersökning för att fastställa behovet av särskilda åtgärder på området för finansiella tjänster uppmanade kommissionen samtliga berörda parter att framföra sina synpunkter, särskilt i samband med utarbetandet av grönboken "Finansiella tjänster: att tillgodose konsumenternas förväntningar". De samråd som ägde rum i detta sammanhang visade att konsumentskyddet behöver stärkas på detta område. Kommissionen har därför beslutat att lägga fram ett särskilt förslag om distansförsäljning av finansiella tjänster.
- (12) Om medlemsstaterna antar motstridiga eller olika bestämmelser om konsumentskydd vid distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter skulle detta inverka negativt på den inre marknadens funktion och på konkurrensen mellan företagen på denna marknad. Det är därför nödvändigt att på detta område införa gemensamma regler på gemenskapsnivå, som inte innebär någon minskning av det allmänna konsumentskyddet i medlemsstaterna.
- (13) En hög konsumentskyddsnivå bör säkerställas genom detta direktiv i syfte att säkerställa fri rörlighet för finansiella tjänster. Medlemsstaterna bör inte kunna besluta om andra bestämmelser än dem som fastställs i detta direktiv på de områden som harmoniseras i direktivet, om det inte särskilt anges i detta.
- (14) Detta direktiv omfattar alla finansiella tjänster som kan tillhandahållas på distans. Vissa finansiella tjänster regleras emellertid av särskilda bestämmelser i gemenskapslagstiftningen. Dessa särskilda bestämmelser fortsätter att vara tillämpliga på sådana finansiella tjänster. Det är dock lämpligt att fastställa principer för distansförsäljning av sådana tjänster.
- (15) De avtal som förhandlas fram på distans innebär att olika sorters teknik för distanskommunikation används inom ramen för ett system för försäljning eller tillhandahållande av tjänster där leverantören och konsumenten inte är närvarande samtidigt. Den ständiga utvecklingen av denna teknik gör det nödvändigt att fastställa vilka principer som skall gälla och då även för sådan teknik som ännu bara används i begränsad omfattning. Distansavtal är därför sådana avtal där anbud, förhandling och ingående sker på distans.
- (16) Ett och samma avtal som omfattar flera på varandra följande transaktioner eller separata transaktioner av samma slag fördelade över tiden kan ha olika rättslig innebörd i de olika medlemsstaterna. Det är emellertid viktigt att direktivet tillämpas på samma sätt i samtliga medlemsstater. Detta direktiv bör därför anses tillämpligt på den första i en rad på varandra följande transaktioner eller separata transaktioner av samma slag fördelade över tiden och kan anses utgöra en helhet, oberoende av om denna transaktion eller denna rad av transaktioner är föremål för ett enda avtal eller för flera på varandra följande avtal.
- (17) Med ett "inledande avtal om tjänster" avses till exempel att öppna ett bankkonto, skaffa ett kreditkort, ingå ett avtal om förvaltning av värdepapper, medan en "transaktion" avser till exempel insättning eller uttag från bankkontot, betalningar med kreditkort eller transaktioner inom ramen för avtalet om förvaltning av värdepapper. Tillägg av nya delar till ett inledande avtal om tjänster, till exempel en möjlighet att använda ett elektroniskt betalningsinstrument tillsammans med det egna befintliga bankkontot utgör inte en "transaktion" utan ytterligare ett avtal på vilket detta direktiv är tillämpligt. Teckning av nya andelar i samma fond för kollektiva investeringar betraktas som en transaktion av "på varandra följande transaktioner av samma slag".
- (18) Genom att direktivet hänvisar till ett system för tillhandahållande av tjänster som organiseras av leverantörer av finansiella tjänster, undantas därför från dess tillämpningsområde sådana tjänster som endast tillhandahålls tillfälligt utanför affärsstrukturer som inrättats för att ingå distansavtal.
- (19) Leverantören är den person som tillhandahåller tjänster på distans. Detta direktiv bör emellertid också tillämpas då en mellanhand medverkar i något led i försäljningen. Det sätt på vilket denna medverkan sker och omfattningen av densamma talar för att relevanta bestämmelser i detta direktiv bör tillämpas på mellanhanden, oberoende av dennes juridiska ställning.
- (20) Som "varaktiga medier" räknas bland annat disketter, CD-rom, DVD och den hårddisk i konsumentens dator på vilken elektronisk post lagras, men inte webbplatser på Internet, utom de som uppfyller de kriterier som ingår i definitionen av ett varaktigt medium.
- (21) Användningen av teknik för distanskommunikation bör inte leda till att kundens information begränsas på ett obefogat sätt. För att säkerställa öppenhet fastställs i detta direktiv krav för att uppnå en lämplig nivå för den information som skall ges till konsumenten, såväl före avtalets ingående som därefter. Innan ett avtal ingås bör konsumenten få nödvändig information för att på ett godtagbart sätt kunna bedöma den finansiella tjänsten och därmed kunna göra ett välgrundat val. Leverantören bör uttryckligen ange hur länge hans erbjudande gäller.
- (22) Den information som räknas upp i detta direktiv omfattar allmän information, som gäller för alla typer av finansiella tjänster. Kraven på annan information om en viss tjänst, till exempel en försäkrings omfattning, specificeras inte endast i detta direktiv. Denna typ av information bör i förekommande fall ges i enlighet med tillämplig gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning som antagits i överensstämmelse med gemenskapsrätten.

- (23) För att säkerställa ett så gott konsumentskydd som möjligt är det viktigt att konsumenten är tillräckligt informerad om bestämmelserna i detta direktiv och om eventuella uppförandekoder på detta område. Konsumenten bör även ha en ångerrätt.
- (24) När ångerrätt inte gäller på grund av att konsumenten uttryckligen begärt att ett avtal skall fullgöras, bör leverantören informera konsumenten om detta.
- (25) Konsumenten bör skyddas mot icke beställda tjänster. Konsumenten bör vara befriad från alla skyldigheter i fråga om icke beställda tjänster och frånvaro av svar bör inte tolkas som samtycke från konsumentens sida. Denna regel bör dock inte utgöra något hinder för tyst förlängning av avtal som vederbörligen ingåtts mellan parterna, när detta medges enligt medlemsstaternas lagstiftning.
- (26) Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att effektivt skydda de konsumenter som inte vill bli kontaktade med hjälp av viss kommunikationsteknik eller vid vissa tider. Detta direktiv bör inte påverka tillämpningen av de särskilda garantier som gemenskapslagstiftningen ger konsumenten i fråga om skydd för privatlivet och för personuppgifter.
- (27) För att skydda konsumenterna bör det i medlemsstaterna finnas lämpliga och effektiva förfaranden för klagomål och domstolsprövning för att lösa eventuella tvister mellan leverantörer och konsumenter, och i förekommande fall bör befintliga förfaranden användas.
- (28) Medlemsstaterna bör även uppmuntra de offentliga eller privata organ som har inrättats för att reglera tvister utanför domstol att samarbeta för att lösa gränsöverskridande tvister. Ett sådant samarbete skulle bland annat kunna innebära att konsumenten ges möjlighet att vända sig till organ som inte är domstolar i den medlemsstat där denne är bosatt för att framföra klagomål mot leverantörer som är etablerade i andra medlemsstater. Inrättandet av Nätverket för klagomål mot finansiella tjänster (FIN-NET) innebär ökad hjälp till konsumenterna när de använder gränsöverskridande tjänster.
- (29) Detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas rätt att, i enlighet med gemenskapslagstiftningen, utvidga det skydd som direktivet ger till att även omfatta icke vinstdrivande organisationer och sådana personer som använder sig av finansiella tjänster i syfte att bli företagare.
- (30) Detta direktiv bör även omfatta fall där den nationella lagstiftningen beaktar möjligheten att en konsument gör ett bindande avtalsmässigt uttalande.
- (31) Bestämmelserna i detta direktiv om leverantörens val av språk bör inte påverka de bestämmelser i den nationella lagstiftningen om val av språk som fastställts i överensstämmelse med gemenskapslagstiftningen.
- (32) Gemenskapen och medlemsstaterna har gjort åtaganden inom ramen för Allmänna tjänstehandelsavtalet (GATS) om möjligheten för europeiska konsumenter att köpa bank- och investeringstjänster utomlands. Enligt GATS får medlemsstaterna besluta om åtgärder av försiktighets skull, vilket även inbegriper åtgärder till skydd för investerare, insättare, försäkringstagare och de personer som har rätt till en finansiell tjänst från en leverantör. Sådana åtgärder får dock inte innebära att restriktioner som går längre än vad som är motiverat för att skydda konsumenterna införs.
- (33) Inför antagandet av detta direktiv bör anpassning ske av tillämpningsområdet för direktiv 97/7/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/27/EG av den 19 maj 1998 om förbudsföreläggande för att skydda konsumenternas intressen⁽¹⁾ samt tillämpningsområdet för perioden för upphävande enligt rådets direktiv 90/619/EEG av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster⁽²⁾.
- (34) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen fastställandet av gemensamma regler i fråga om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och de därför bättre kan uppnås på gemenskapsnivå, kan gemenskapen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. Syftet med detta direktiv är en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter.
2. Vid sådana avtal om finansiella tjänster som omfattar ett inledande avtal om tjänster som följs av på varandra följande transaktioner eller en rad separata transaktioner av samma slag fördelade över tiden, skall bestämmelserna i detta direktiv endast tillämpas på det inledande avtalet.

⁽¹⁾ EGT L 166, 11.6.1998, s. 51. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2000/31/EG (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

⁽²⁾ EGT L 330, 29.11.1990, s. 50. Direktivet senast ändrat genom direktiv 92/96/EEG (EGT L 360, 9.12.1992, s. 1).

Om det inte finns något inledande avtal om tjänster, men de på varandra följande transaktionerna eller separata transaktionerna av samma slag fördelade över tiden utförs mellan samma avtalslutande parter, skall artiklarna 3 och 4 endast tillämpas när den första transaktionen utförs. Om det under mer än ett år inte utförs någon transaktion av samma slag skall emellertid nästa transaktion anses vara den första i en ny rad av transaktioner och följaktligen skall artiklarna 3 och 4 gälla.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

- a) *distansavtal*: alla avtal om finansiella tjänster som ingås mellan en leverantör och en konsument inom ramen för ett system för distansförsäljning eller tillhandahållande av tjänster på distans organiserat av leverantören, som för detta avtal uteslutande använder en eller flera tekniker för distanskommunikation fram till och med den tidpunkt då avtalet ingås.
- b) *finansiell tjänst*: alla banktjänster samt tjänster som avser krediter, försäkringar, privata individuella pensioner, investeringar eller betalningar.
- c) *leverantör*: varje privat eller offentlig fysisk eller juridisk person som, inom ramen för sin närings- eller yrkesverksamhet, i egenskap av avtalspart tillhandahåller tjänster som är föremål för distansavtal.
- d) *konsument*: varje fysisk person som ingår distansavtal för ändamål som inte omfattas av hans närings- eller yrkesverksamhet.
- e) *teknik för distanskommunikation*: varje teknik som, utan att leverantören och konsumenten är fysiskt närvarande samtidigt, kan användas för distansförsäljning av en tjänst mellan dessa parter.
- f) *varaktigt medium*: varje medel som gör det möjligt för konsumenten att bevara information, som riktas till denne personligen, på ett sätt som är tillgängligt för användning i framtiden under en tid som är lämplig med hänsyn till vad som är avsikten med informationen och som tillåter oförändrad återgivning av den bevarade informationen.
- g) *operatör eller leverantör av teknik för distanskommunikation*: varje offentligrättslig eller privaträttslig fysisk eller juridisk person, vars närings- eller yrkesverksamhet inbegriper att tillhandahålla leverantörer en eller flera tekniker för distanskommunikation.

Artikel 3

Information till konsumenten innan distansavtal ingås

1. I rimlig tid innan konsumenten blir bunden av ett distansavtal eller ett anbud skall denne ges följande information om

1. leverantören:

- a) Leverantörens identitet och huvudsakliga verksamhet, den geografiska adress där leverantören är etablerad och alla andra geografiska adresser som är relevanta för kundens kontakter med leverantören.
- b) Identiteten på den som företräder leverantören i den medlemsstat där konsumenten är bosatt och den geografiska adress som är relevant för kundens kontakter med företrädaren, om det finns någon företrädare.
- c) Om konsumenten har affärsmässiga kontakter med någon annan yrkesutövare än leverantören, dennes identitet, i vilken egenskap denna yrkesutövare handlar gentemot konsumenten och den geografiska adress som är relevant för kundens kontakter med denna person.
- d) Om leverantören är registrerad i ett handelsregister eller liknande offentligt register, uppgift om vilket handelsregister denne är registrerad i samt registreringsnummer eller motsvarande identifieringsuppgifter i detta register.
- e) Om leverantörens verksamhet kräver tillstånd, uppgifter om den berörda tillsynsmyndigheten.

2. den finansiella tjänsten:

- a) En beskrivning av den finansiella tjänstens huvudsakliga egenskaper.
- b) Det totalpris som konsumenten skall betala till leverantören för den finansiella tjänsten, med uppgift om alla arvoden, avgifter och kostnader samt alla skatter och avgifter som betalas genom leverantören, eller, om ett exakt pris inte kan anges, grunden för beräkningen av priset vilket gör det möjligt för konsumenten att kontrollera detta.
- c) I förekommande fall, upplysning om att den finansiella tjänsten gäller instrument som medför särskilda risker beroende på deras särdrag eller de transaktioner som skall utföras eller vilkas pris beror på sådana svängningar på finansmarknaden som leverantören inte kan påverka och om att tidigare fullgöranden inte är indikatorer för framtida fullgöranden.
- d) Uppgifter om förekomsten av eventuella andra skatter och avgifter och/eller kostnader som varken betalas genom leverantören eller påförs av denne.
- e) Eventuella begränsningar av den tid under vilken informationen är giltig.
- f) Sättet för betalning och för fullgörande.
- g) Alla särskilda extra kostnader som konsumenten kan bli tvungen att betala vid användning av tekniken för distanskommunikation, om sådana extra kostnader tas ut.

3. distansavtalet:

- a) Förekomsten eller frånvaron av ångerrätt i enlighet med artikel 6 och, för det fall ångerrätt föreligger, dess varaktighet och villkoren för dess utövande, inklusive uppgift om det belopp konsumenten kan bli skyldig att betala på grundval av artikel 7.1 samt vad som kan bli följderna av att inte utöva denna rättighet.

- b) Distansavtalets kortaste löptid, vid avtal om fortlöpande eller periodiskt återkommande finansiella tjänster.
- c) Information om den rätt parterna kan ha enligt avtalsvillkoren att säga upp distansavtalet i förväg eller ensidigt samt om eventuella påföljder enligt avtalet i dessa fall.
- d) Praktiska anvisningar för utövande av ångerrätten med angivande av bland annat den adress till vilken meddelandet om att konsumenten avser att utöva sin ångerrätt skall sändas.
- e) Den medlemsstat eller de medlemsstater vars lagstiftning ligger till grund för de kontakter som leverantören tar med konsumenten innan distansavtalet ingås.
- f) Eventuella klausuler i avtalet om vilken lag som skall tillämpas på distansavtalet och/eller vilken domstol som är behörig.
- g) På vilket eller vilka språk avtalsvillkoren och den förhandsinformation som anges i denna artikel tillhandahålls samt även på vilket eller vilka språk leverantören, med konsumentens medgivande, åtar sig att kommunicera under avtalets löptid.

4. prövning:

- a) Huruvida det finns tillgång till en mekanism för klagomål och prövning utanför domstol för den konsument som är part i distansavtalet och hur konsumenten i så fall skall gå till väga.
- b) Uppgift om att det finns garantifonder eller andra ersättningsystem som inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/19/EG av den 30 maj 1994 om system för garanti av insättningar⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/9/EG av den 3 mars 1997 om system för ersättning till investerare⁽²⁾.

2. Den information som avses i punkt 1, vars kommersiella syfte tydligt skall framgå, skall ges tydligt och begripligt på ett sätt som är anpassat till den teknik för distanskommunikation som används, med vederbörlig hänsyn till i synnerhet principerna om redlighet i affärstransaktioner och om skydd av dem som enligt medlemsstatens lagstiftning inte kan ge sitt medgivande, t.ex. underåriga.

3. För taltelefonikommunikationer gäller följande:

- a) Leverantörens identitet och det kommersiella syftet med den telefonkontakt som leverantören har tagit initiativet till skall anges klart i början av alla samtal med konsumenten.
- b) Om konsumenten uttryckligen medger det behöver endast följande uppgifter lämnas:
- Identiteten på den person som är i kontakt med konsumenten och dennes anknytning till leverantören.
 - En beskrivning av den finansiella tjänstens viktigaste egenskaper.
 - Det totalpris som konsumenten skall betala till leverantören för den finansiella tjänsten, inklusive alla skatter och avgifter som betalas genom leverantören, eller, om ett exakt pris inte kan anges, grunden för beräkningen

av priset vilket gör det möjligt för konsumenten att kontrollera detta.

- Uppgifter om förekomsten av eventuella andra skatter och avgifter och/eller kostnader som varken betalas genom leverantören eller påförs av denne.
- Förekomsten eller frånvaron av ångerrätt i enlighet med artikel 6 och, för det fall ångerrätt föreligger, dess varaktighet och villkoren för dess utövande, inklusive uppgift om det belopp konsumenten kan bli skyldig att betala på grundval av artikel 7.1.

Leverantören skall informera konsumenten om att annan information finns tillgänglig på begäran och om vad denna information avser. Leverantören skall under alla omständigheter lämna fullständig information när denne fullgör sina skyldigheter enligt artikel 5.

4. Den information om avtalsförpliktelser som skall överlämnas till konsumenten innan ett avtal undertecknas skall överensstämma med de avtalsförpliktelser som följer av den lag som antas vara tillämplig på distansavtalet om detta ingås.

Artikel 4

Ytterligare krav på information

1. Om det i gemenskapslagstiftningen finns bestämmelser om finansiella tjänster med ytterligare krav på förhandsinformation förutom dem som anges i artikel 3.1, skall dessa krav fortsätta att gälla.

2. I avvaktan på ytterligare harmonisering får medlemsstaterna behålla eller införa strängare bestämmelser om krav på förhandsinformation, om bestämmelserna är förenliga med gemenskapslagstiftningen.

3. Medlemsstaterna skall meddela kommissionen nationella bestämmelser om sådana krav på förhandsinformation som föreskrivs i punkterna 1 och 2 i denna artikel, om de går utöver de krav som anges i artikel 3.1. Kommissionen skall ta hänsyn till dessa nationella bestämmelser när den utarbetar den rapport som avses i artikel 20.2.

4. Kommissionen skall med alla lämpliga medel se till att information om de nationella bestämmelser som den underlämnas om görs tillgänglig för konsumenter och leverantörer, så att det skapas en hög grad av öppenhet.

Artikel 5

Överlämnande av avtalsvillkoren och förhandsinformationen

1. I rimlig tid innan konsumenten är bunden av ett distansavtal eller ett anbud skall leverantören till konsumenten överlämna samtliga avtalsvillkor och den information som avses i artikel 3.1 och artikel 4 i pappersform eller på annat varaktigt medium som är tillgängligt för konsumenten.

⁽¹⁾ EGT L 135, 31.5.1994, s. 5.

⁽²⁾ EGT L 84, 26.3.1997, s. 22.

2. Leverantören skall uppfylla sin skyldighet enligt punkt 1 omedelbart efter det att avtalet har ingåtts, om distansavtalet har ingåtts på konsumentens begäran med användning av en teknik för distanskommunikation som inte gör det möjligt att tillhandahålla avtalsvillkoren och informationen i enlighet med punkt 1.

3. Konsumenten har rätt att på begäran erhålla avtalsvillkoren i pappersform när som helst under den tid som avtalsförhållandet råder. Konsumenten har dessutom rätt att ändra den teknik för distanskommunikation som används, såvida inte detta är oförenligt med det distansavtal som ingåtts eller den tillhandahållna finansiella tjänstens beskaffenhet.

Artikel 6

Ångerrätt

1. Medlemsstaterna skall se till att konsumenten har en tidsfrist på 14 kalenderdagar under vilken denne kan utöva sin ångerrätt utan att det leder till någon påföljd och utan att konsumenten behöver ange några skäl. Tidsfristen skall emellertid förlängas till 30 kalenderdagar i distansavtal som rör livförsäkringar som omfattas av direktiv 90/619/EEG och transaktioner avseende privata individuella pensionsförsäkringar.

Tidsfristen för ångerrätten skall börja löpa

- den dag då distansavtalet ingås, med undantag av nämnda livförsäkringar, då tidsfristen börjar löpa vid den tidpunkt då konsumenten informeras om att distansavtalet har ingåtts, eller
- den dag då konsumenten erhåller avtalsvillkoren och informationen i enlighet med artikel 5.1 eller 5.2, om denna tidpunkt är senare än den tidpunkt som anges i första strecksatsen.

Medlemsstaterna får, utöver ångerrätten, föreskriva att distansavtal om investeringstjänster inte skall verkställas under den tidsfrist som föreskrivs i denna punkt.

2. Ångerrätten skall inte tillämpas på

- a) finansiella tjänster, vilkas pris beror på sådana svängningar på finansmarknaden som leverantören inte kan påverka och som kan inträffa under tidsfristen för ångerrätten, såsom tjänster med anknytning till
 - utländsk valuta,
 - penningmarknadsinstrument,
 - överlåtbara värdepapper,
 - andelar i fondföretag,
 - terminskontrakt, inbegripet motsvarande instrument med kontantavräkning,

- framtida räntesäkringsavtal,
- ränte-, valuta- och aktieswappar,
- köp- och säljoptioner avseende alla de instrument som anges i detta led, inbegripet motsvarande instrument med kontantavräkning; denna kategori inbegriper särskilt valuta- och ränteoptioner.

- b) rese- och bagageförsäkringar eller liknande kortfristiga försäkringar med kortare löptid än en månad,
- c) avtal som båda parter har fullgjort på konsumentens uttryckliga begäran, innan konsumenten har utövat sin ångerrätt.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att ångerrätten inte skall tillämpas på

- a) krediter som huvudsakligen är avsedda för att förvärva eller behålla äganderätt till mark eller en befintlig eller planerad byggnad eller för att renovera eller förbättra en byggnad, eller
- b) krediter som säkras antingen genom inteckning i fast egendom eller en rättighet med anknytning till fast egendom, eller
- c) uttalanden som konsumenter gjort under medverkan av en offentlig tjänsteman, under förutsättning att den offentlige tjänstemannen bekräftar att konsumenten har garanterats de rättigheter som avses i artikel 5.1.

Denna punkt skall inte påverka den rätt till betänketid som de konsumenter har som är bosatta i de medlemsstater där denna rätt finns vid tidpunkten för antagandet av detta direktiv.

4. De medlemsstater som utnyttjar den möjlighet som anges i punkt 3 skall meddela kommissionen detta.

5. Kommissionen skall göra den information som medlemsstaterna meddelar tillgänglig för Europaparlamentet och rådet och se till att den också görs tillgänglig för de konsumenter och leverantörer som begär detta.

6. Om konsumenten utövar sin ångerrätt, skall denne, innan den gällande tidsfristen har löpt ut, meddela detta enligt de praktiska anvisningar som givits konsumenten i enlighet med artikel 3.1.3 d på ett sätt som gör att det kan styrkas i enlighet med den nationella lagstiftningen. Tidsfristen skall anses ha respekterats om meddelandet, på papper eller på annat för mottagaren tillgängligt varaktigt medium, avsänds innan tidsfristen löper ut.

7. Denna artikel är inte tillämplig på de kreditavtal som hävs i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 97/7/EG eller artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 94/47/EG av den 26 oktober 1994 om skydd för köparna vad avser vissa aspekter i avtal om nyttjanderätten till fast egendom på tidsdelningsbasis⁽¹⁾.

⁽¹⁾ EGT L 280, 29.10.1994, s. 83.

Om det till ett distansavtal om en viss finansiell tjänst har fogats ett annat distansavtal om tjänster som tillhandahålls av leverantören eller av en tredje man på grundval av en överenskommelse mellan tredje man och leverantören, skall detta tilläggsavtal hävas utan påföljd, om konsumenten utövar sin ångerrätt i enlighet med artikel 6.1.

8. Denna artikel skall inte påverka tillämpningen av medlemsstaternas lagar och andra författningar om hävning eller uppsägning eller icke-verkställbarhet av ett distansavtal eller konsumentens rätt att fullgöra sina avtalsförpliktelser före den tid som fastställs i distansavtalet. Detta skall gälla oberoende av villkoren för och de rättsliga följderna av att distansavtalet avslutas.

Artikel 7

Betalning för den tjänst som tillhandahållits innan ångerrätten utövas

1. Om konsumenten utövar sin ångerrätt i enlighet med artikel 6.1, kan konsumenten endast åläggas att så snart som möjligt betala för den tjänst som leverantören i enlighet med distansavtalet faktiskt har tillhandahållit. Fullgörandet av avtalet får inte påbörjas förrän konsumenten har gett sitt samtycke. Det belopp som skall betalas får inte

- överstiga ett belopp som står i proportion till omfattningen av den redan tillhandahållna tjänsten, jämförd med samtliga prestationer som föreskrivs i avtalet,
- i något fall vara så stort att det kan tolkas som en påföljd.

2. Medlemsstaterna får föreskriva att konsumenten inte är skyldig att utge någon ersättning när ett försäkringsavtal hävs.

3. Leverantören får inte kräva att konsumenten skall betala något belopp på grundval av punkt 1, om han inte kan styrka att konsumenten i vederbörlig ordning har underrättats om det belopp som skall betalas i enlighet med artikel 3.1.3 a. Leverantören får emellertid inte kräva denna betalning om leverantören utan föregående begäran från konsumentens sida har påbörjat fullgörandet av avtalet innan den tidsfrist för ångerrätten som anges i artikel 6.1 har löpt ut.

4. Leverantören skall så snart som möjligt och senast inom 30 kalenderdagar till konsumenten betala tillbaka alla belopp som leverantören erhållit från konsumenten i enlighet med distansavtalet, med undantag för det belopp som avses i punkt 1. Denna tidsfrist skall börja löpa den dag då leverantören erhåller meddelandet om att konsumenten utövar sin ångerrätt.

5. Konsumenten skall så snart som möjligt och senast inom 30 kalenderdagar till leverantören skicka tillbaka de belopp och/eller den egendom som konsumenten har erhållit från leverantören. Denna tidsfrist skall börja löpa den dag som konsumenten skickar meddelandet om att denne utövar sin ångerrätt.

Artikel 8

Betalning med kort

Medlemsstaterna skall se till att det finns lämpliga bestämmelser, så att konsumenten

- kan begära annullering av en betalning om konsumentens betalkort har använts på ett bedrägligt sätt inom ramen för distansavtal,
- i händelse av sådan bedräglig användning kan gottskrivas eller återfå de utbetalda beloppen.

Artikel 9

Icke beställda tjänster

Utan att det påverkar tillämpningen av medlemsstaternas bestämmelser om tyst förlängning av distansavtal, när sådana bestämmelser tillåter tyst förlängning, skall medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att

- förbjuda att finansiella tjänster tillhandahålls en konsument utan föregående begäran från konsumentens sida, om detta tillhandahållande innefattar en begäran om omedelbar eller senare betalning,
- befria konsumenten från alla skyldigheter i händelse av ett tillhandahållande som inte har beställts, varvid frånvaron av svar inte skall anses utgöra samtycke.

Artikel 10

Icke begärd kommunikation

1. För att en leverantör skall få använda sig av följande tekniker för distanskommunikation måste konsumenten ge sitt samtycke på förhand:

- a) Automatiska uppringningssystem utan mänsklig medverkan (uppringningsautomat).
- b) Telefax.

2. Medlemsstaterna skall se till att annan teknik för distanskommunikation än den som avses i punkt 1, vilken möjliggör individuell kommunikation, endast får användas

- a) om de berörda konsumenterna har lämnat sitt samtycke, eller
- b) om konsumenten inte uttryckligen har motsatt sig detta.

3. De åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 får inte medföra några kostnader för konsumenterna.

Artikel 11

Påföljder

Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för leverantören då denne inte följer sådana nationella bestämmelser som har antagits i enlighet med detta direktiv.

Medlemsstaterna får i detta syfte särskilt föreskriva att konsumenterna kostnadsfritt och utan påföljd kan säga upp avtalet när som helst.

Dessa påföljder skall vara effektiva, proportionella och avskräckande.

Artikel 12

Direktivbestämmelsernas tvingande karaktär

1. Konsumenterna kan inte avstå från de rättigheter som de ges genom detta direktiv.
2. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att se till att konsumenten inte berövas det skydd som han eller hon ges genom detta direktiv genom att lagen i ett tredje land väljs som tillämplig lag på avtalet, om avtalet har nära anknytning till en eller flera medlemsstaters territorium.

Artikel 13

Prövning i domstol eller i administrativ ordning

1. Medlemsstaterna skall se till att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv till konsumentens bästa.
2. De medel som avses i punkt 1 skall omfatta bestämmelser varigenom ett eller flera av följande organ, som bestäms i nationell lagstiftning, får väcka talan enligt nationell lagstiftning vid domstolar eller behöriga administrativa organ för att säkerställa att de nationella bestämmelserna för genomförandet av detta direktiv tillämpas:
 - a) Offentliga organ eller deras företrädare.
 - b) Konsumentorganisationer som har ett berättigat intresse att skydda konsumenterna.
 - c) Yrkessammanslutningar som har ett berättigat intresse att få saken prövad.
3. Medlemsstaterna skall vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att operatörer och leverantörer av teknik för distanskommunikation upphör med sådana förfaranden som har förklarats strida mot detta direktiv, när så är möjligt för dessa operatörer eller leverantörer och på grundval av ett domstolsavgörande, administrativt beslut, eller beslut av en tillsynsmyndighet som har delgivits dem.

Artikel 14

Prövning utanför domstol

1. Medlemsstaterna skall verka för införandet och utvecklingen av lämpliga och effektiva klagomåls- och prövningsförfaranden utanför domstol varigenom tvister som rör konsumentfrågor avseende distansförsäljning av finansiella tjänster skall lösas.
2. Medlemsstaterna skall i synnerhet uppmuntra att de organ som är ansvariga för tvistlösning utanför domstol samarbetar för att lösa gränsöverskridande tvister som rör distansförsäljning av finansiella tjänster.

Artikel 15

Bevisbördan

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 7.3, får medlemsstaterna föreskriva att bevisbördan kan läggas på leverantören när det gäller dennes skyldigheter att informera konsumenten samt konsumentens samtycke till avtalets ingående och, i förekommande fall, avtalets fullgörande.

Ett avtalsvillkor varigenom föreskrivs att konsumenten skall ha bevisbördan för att leverantören har iakttagit alla eller delar av de skyldigheter som leverantören har enligt detta direktiv skall betraktas som ett oskäligt avtalsvillkor i den mening som avses i rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal⁽¹⁾.

Artikel 16

Övergångsbestämmelser

Medlemsstaterna får föreskriva nationella bestämmelser som överensstämmer med detta direktiv avseende leverantörer som är etablerade i en medlemsstat som ännu inte har införlivat detta direktiv och vars lagstiftning inte innehåller några förpliktelser som överensstämmer med dem som det föreskrivs om i detta direktiv.

Artikel 17

Direktiv 90/619/EEG

I artikel 15.1 i direktiv 90/619/EEG skall första stycket ersättas med följande text:

”1. Varje medlemsstat skall föreskriva att en försäkringsstagare, som ingår ett individuellt livförsäkringsavtal, har rätt att säga upp avtalet inom 30 kalenderdagar från den dag han informeras om att avtalet ingåtts.”

Artikel 18

Direktiv 97/7/EG

Direktiv 97/7/EG ändras på följande sätt:

1. I artikel 3.1 skall den första strecksatsen ersättas med följande:

”— som avser en finansiell tjänst som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (*).

(*) EGT L 271, 9.10.2002, s. 16.”

2. Bilaga II skall utgå.

(1) EGT L 95, 21.4.1993, s. 29.

Artikel 19

Direktiv 98/27/EG

I bilagan till direktiv 98/27/EG skall följande punkt läggas till:

"11. Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG (*).

(*) EGT L 271, 9.10.2002, s. 16."

Artikel 20

Översyn

1. När detta direktiv har genomförts, skall kommissionen undersöka hur den inre marknaden för finansiella tjänster fungerar såvitt avser försäljning av dessa tjänster. Kommissionen skall sträva efter att analysera och beskriva de svårigheter som såväl konsumenter som leverantörer möter eller kan möta, särskilt sådana som beror på skillnader i nationella bestämmelser om information och ångerrätt.

2. Kommissionen skall senast den 9 april 2006 lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om de problem som såväl konsumenter som leverantörer möter vid köp eller försäljning av finansiella tjänster, tillsammans med eventuella förslag om ändring och/eller ytterligare harmonisering av bestämmelserna som rör information och ångerrätt i gemenskapslagstiftningen om finansiella tjänster och/eller bestämmelserna i artikel 3.

Artikel 21

Införlivande

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv före den 9 oktober 2004. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv samt en jämförelsetabell över bestämmelserna i detta direktiv och de nationella bestämmelser som antagits.

Artikel 22

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 23

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 23 september 2002.

På Europaparlamentets vägnar

P. COX

Ordförande

På rådets vägnar

M. FISCHER BOEL

Ordförande